

Besluit college

Portefeuillehouder
M.J. Versluis
Uiterste datum
Nee

Van
Herman De Ruiter
Programma
Vitaliteit

Datum B&W-vergadering	1 april 2025		
Volgnummer	8	B&W-agenda	Openbaar

Onderwerp

Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek

Kern van het voorstel

Huishoudens in de gemeente Hollands Kroon die onder het bestaansminimum terecht komen, ontvangen van het Rijk de komende jaren (2025, 2026 en 2027) een tegemoetkoming die door de gemeente wordt uitbetaald. De tegemoetkoming bedraagt voor 2025 € 1.000,- per huishouden per jaar. De toekenning gebeurt grotendeels automatisch. Mensen hoeven daar dus niet zelf een aanvraag voor in te dienen. Ook blijven hun toeslagen en eventuele bijstandsuitkering verder gelijk. Het bedrag kan niet later teruggevorderd worden.

Adviesbesluit

Het college van burgemeester en wethouders besluit:

1. de Beleidsregels Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek Gemeente Hollands Kroon vast te stellen;
2. huishoudens die voor 2025 ambtshalve in aanmerking komen voor de tegemoetkoming ook te compenseren voor 2023 en 2024 als zij binnen de voorwaarden vallen.

Genomen besluit

Het college van burgemeester en wethouders besluit:
Conform besloten

Aanleiding

Mensen met lage inkomens hebben recht op toeslagen. Door regels die niet goed op elkaar inwerken, hebben sommige huishoudens te weinig inkomen. Dit geldt vooral voor gezinnen waar één partner een

uitkering heeft, zoals bij werkloosheid of arbeidsongeschiktheid, en de ander weinig of geen inkomen. Deze huishoudens kunnen hierdoor minder toeslagen krijgen dan mensen met een bijstandsuitkering. Het zorgt ervoor dat hun totale inkomen soms zelfs lager is dan bij de bijstand. Het gaat landelijk om enkele duizenden huishoudens. Dit probleem heet de 'alleenverdienersproblematiek'. In Hollands Kroon zijn er ongeveer acht huishoudens die met dit probleem kampen. Gemeenten krijgen met de Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek, die op 1 januari jl. in werking is getreden, de bevoegdheid om tussen 2024 en 2028 een vaste tegemoetkoming te verstrekken aan deze alleenverdienende huishoudens. Een structurele oplossing via de fiscaliteit wordt in 2028 verwacht.

Beoogd bestuurlijk/maatschappelijk doel/effect

Huishoudens in de gemeente Hollands Kroon die door een samenloop van regelingen onder het bestaansminimum terecht komen, zekerheid te geven over hun inkomen door deze huishoudens over de jaren 2025, 2026 en 2027 in aanmerking te brengen voor een vaste tegemoetkoming, welke tegemoetkoming voor 2025 door de minister is vastgesteld op € 1.000,00 per jaar. Voor de achterliggende twee jaren, 2023 en 2024, kan een tegemoetkoming via de bijzondere bijstand worden toegekend aan betrokken alleenverdienershuishoudens.

Motivering per voorgesteld besluit

Ad 1 beleidsregels

Uw college krijgt de opdracht om inwoners die door een samenloop van regelingen onder het bestaansminimum terecht komen, een vaste tegemoetkoming te verstrekken de komende drie jaar.

Er is enige keuzevrijheid. Deze keuzevrijheid heeft betrekking op:

- de wijze van afhandeling van de alleenverdienersproblematiek;
- de vermogenstoets;
- de wijze van uitbetaling van de vaste tegemoetkoming;
- de peildatum (inkomen) die wordt gehanteerd voor de zelfmelders;
- de vraag of de gemeente alleenverdieners, als blijkt dat ze in de achterliggende jaren 2023 en 2024 ook tot de doelgroep hebben behoord, alsnog met terugwerkende kracht over die jaren wil compenseren via de bijzondere bijstand;
- de uiterste datum waarop een aanvraag om bijzondere bijstand over de achterliggende jaren 2023 en 2024 moet zijn ingediend.

Omwille van de rechtszekerheid en ter voorkoming van willekeur adviseren wij de beleidskeuzen vast te leggen in beleidsregels. Voor een uitgebreide onderbouwing van de te maken beleidskeuzen wordt u

verwezen naar het document *Onderbouwing van de te maken beleidskeuzen in het kader van de implementatie Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek*.

In dit verband wordt opgemerkt dat bovengenoemde te maken beleidskeuzes regionaal zijn afgestemd.

Om te weten wie in aanmerking komt voor deze tegemoetkoming, krijgen wij gegevens van de Belastingdienst. Per 1 januari 2025 hebben gemeenten een lijst met Burgerservicenummers van de doelgroep die binnen hun gemeente woont. Volgens deze lijst gaat het in Hollands Kroon om acht huishoudens. Omdat de landelijke lijst niet 100% accuraat kan zijn kunnen er mensen zijn die tot de doelgroep behoren maar niet op de lijst staan. Zij kunnen zich melden bij de gemeenten. De gemeente toetst in die gevallen of de persoon tot de doelgroep behoort en keert dan de vaste tegemoetkoming uit.

1.1. Afhandelingswijze alleenverdienersproblematiek

Er zijn de volgende opties mogelijk met betrekking tot de afhandeling van de alleenverdienersproblematiek:

Optie 1a – Ambtshalve in de actualiteit

Optie 1b – Benaderen in de actualiteit

Optie 1c – Ambtshalve in jaarlijst

Gelet op de voor- en nadelen van de verschillende opties, wordt uw college geadviseerd optie 1b te omarmen. Bij deze optie benaderen gemeenten alleenverdieners proactief op basis van de lijst. Na het benaderen controleert de gemeente of het desbetreffende huishouden tot de doelgroep behoort (de check op actualiteit). De check op actualiteit houdt in dat de gemeente controleert of de alleenverdiener nog in leven is en nog woont in de gemeente Hollands Kroon. In het geval dat het huishouden nog tot de doelgroep behoort, verstrekt de gemeente de compensatie op basis van een vaste tegemoetkoming. Deze optie is goed uitvoerbaar en tamelijk zorgvuldig. De meeste gemeenten kiezen voor deze optie.

1.2. Vermogenstoets

De VNG adviseert bij de vaststelling van de doelgroep de vermogensgrenzen van de zorgtoeslag te gebruiken. Als de gemeente aansluit bij de vermogensnormen die voor de toeslagen gelden, ligt het voor de hand ook om dezelfde peildatum te gebruiken, namelijk 1 januari van het toeslagjaar. Uw college wordt voorgesteld dit advies van de VNG ter harte te nemen.

1.3. Eenmalige jaarlijkse of maandelijksse betaling van de vaste tegemoetkoming

Uw college wordt geadviseerd te kiezen voor een eenmalige jaarlijkse betaling van de vaste tegemoetkoming, omdat deze optie het meest efficiënt is.

1.4 Welke peildatum (inkomen) wordt gehanteerd voor de zelfmelders?

De VNG adviseert hierover het volgende:

- Bij de vaststelling van het inkomen om te bepalen of het huishouden tot de doelgroep van alleenverdieners behoort, telt alleen het inkomen van beide fiscale - en toeslagpartners mee.
- Als er sprake is van een vast maandinkomen, toetst het college het inkomen van de meest recente maand van het jaar voorafgaand aan de datum van aanvraag. Het college rekent dit maandinkomen om naar een verwacht jaarinkomen.
- Als er sprake is van een variabel maandinkomen, toetst het college het inkomen van de meest recente drie achtereenvolgende maanden voorafgaand aan de datum van aanvraag. Het college rekent deze maandinkomens om naar een verwacht jaarinkomen.
- Als de definitieve aanslag inkomstenbelasting of definitieve beschikking voor toeslagen over het kalenderjaar waarover de vaste tegemoetkoming wordt aangevraagd al bekend is, dan gebruikt het college het belastbaar jaarinkomen waar deze aanslag of beschikking op is gebaseerd.

Wij stellen uw college voor dit advies van de VNG over te nemen.

Ad 2.1 Willen we inwoners die op de lijst staan en van wie blijkt dat zij in de jaren 2023 en 2024 ook tot doelgroep behoorden alsnog met terugwerkende kracht over 2023 en 2024 compenseren via de bijzondere bijstand?

De aanpak van de alleenverdienersproblematiek verloopt in drie fasen. Fase 1 gaat over de periode 2023 tot en met 2024. In deze fase konden gemeenten de doelgroep compenseren via de bijzondere bijstand. De hoogte van de bijzondere bijstand werd berekend aan de hand van de *Handreiking handelingsperspectief alleenverdienersproblematiek*, die in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid door StimulanSZ is geschreven. Fase 2 (waarover dit collegevoorstel gaat) is de tijdelijke overbruggingsregeling die van 2025 tot en met 2027 geldt. Fase 3 is de structurele fiscale oplossing die per 2028 beschikbaar moet zijn via de Belastingdienst.

In de gemeente Hollands Kroon is over de achterliggende periode 2023 en 2024 (fase 1) slechts een aanvraag om bijzondere bijstand ingediend. De vraag die zich nu aandient is of de gemeente huishoudens die op de lijst van de belastingdienst staan en die voor 2025 ambtshalve in aanmerking worden gebracht voor de tegemoetkoming in het kader van de tijdelijke overbruggingsregeling, over de jaren 2023 en 2024 alsnog via de bijzondere bijstand moeten worden gecompenseerd als uit onderzoek blijkt dat zij in 2023 en/of 2024 ook tot de doelgroep hebben behoord. Uw college wordt geadviseerd in voorkomende gevallen deze huishoudens met terugwerkende kracht over de jaren 2023 en 2024 te compenseren als blijkt dat zij in 2023

en 2024 ook tot de doelgroep hebben behoord, en de meest verdienende partner gedurende voornoemde periode ingeschreven heeft gestaan in de basisregistratie persoonsgegevens van onze gemeente. De gemeente heeft hiertoe ook middelen ontvangen via de Septembercirculaire in 2024. Hierbij is in aanmerking genomen dat de gemeente Hollands Kroon (net als de meeste gemeenten) in fase 1 de doelgroep niet proactief heeft benaderd en vrijwel geen bekendheid heeft gegeven aan de alleenverdienersproblematiek, waardoor het aantal aanvragen (1 in totaal) erg laag was. Ook is meegewogen dat zowel op lokaal als op landelijk niveau bevordering van bestaanszekerheid hoog op de politieke agenda staat.

Ad 2.2. Tot wanneer krijgen zelfmelders de mogelijkheid om met terugwerkende kracht over de jaren 2023 en 2024 een aanvraag voor bijzondere bijstand in te dienen?

Personen die niet op de lijst staan, maar toch menen tot de doelgroep te behoren, kunnen zich -zoals reeds vermeld- melden bij de gemeente. Als bij deze zelfmelders blijkt dat zij niet alleen in 2025 maar ook in de 2023 en 2024 tot de doelgroep hebben behoord, worden ook zij over de jaren 2023 en 2024 via de bijzondere bijstand gecompenseerd. Deze groep wordt tot en met 30 september 2025 in de gelegenheid gesteld hiervoor een aanvraag om bijzondere bijstand in te dienen. De verwachting van de VNG is dat deze groep zelfmelders klein zal zijn (ongeveer twee voor Hollands Kroon).

Kanttelingen en risico's (incl. argumenten)

Er zijn geen noemenswaardige risico's aan dit voorstel verbonden. Het budget dat wij van het Rijk voor de uitvoering van deze tijdelijke regeling ontvangen, is toereikend.

Alternatieven (incl. argumenten)

Niet van toepassing.

Financiële gevolgen

Kosten	€ 26.000,-
Dekking binnen begroting	Programma: Vitaliteit Cluster: Bestaanszekerheid
Geen dekking binnen begroting	Dekkingsvoorstel: zie hieronder
Fiscale gevolgen	Niet van toepassing.

Toelichting: De financiering van de tijdelijke overbruggingsregeling vindt plaats via een decentralisatie-uitkering. Jaarlijks zal een bedrag bedoeld voor zowel de te verstrekken compensatie aan de huishoudens als de daaraan verbonden uitvoeringskosten van gemeenten, door de Minister van SZW worden toegevoegd

aan het gemeentefonds. Daarbovenop is gerekend met een nog te berekenen opslagpercentage om de kosten te dekken voor de extra huishoudens die niet op de lijst van de Belastingdienst staan. De gemeenten zullen geen aparte financiële verantwoording aan het Rijk moeten afleggen voor deze financiering. De gemeente Hollands Kroon ontvangt voor 2025 een budget van € 28.780,- (zie bijgaande budgetten septembercirculaire 2024).

Er staan -zoals vermeld- acht huishoudens op de lijst van de Belastingdienst die voor 2025 een vaste tegemoetkoming gaan ontvangen van € 1.000,- per huishouden. Als deze acht huishoudens ook in 2023 en 2024 tot de doelgroep hebben behoord, dan worden deze huishoudens over die jaren met terugwerkende kracht via de bijzondere bijstand gecompenseerd. Dit wordt handmatig berekend. De compensatie ligt tussen de € 400,- en 800,- per huishoudens. Als we gemakshalve ervan uitgaan dat al deze acht huishoudens ook in 2023 en 2024 tot de doelgroep hebben behoord, dan zullen deze huishoudens over 2023 een bedrag van maximaal € 800,- en over 2024 een bedrag van maximaal € 800,- aan bijzondere bijstand ontvangen. De totale kosten bedragen dan ongeveer € 20.800,- (€ 8000,- + € 6.400,- + € 6.400).

Het aantal zelfmelders zal naar verwachting ongeveer twee bedragen. Als blijkt dat zij behalve in 2025 ook in 2023 en 2024 tot de doelgroep hebben behoord, dan ontvangen zij naast de vaste tegemoetkoming over 2025 met terugwerkende kracht bijzondere bijstand over de jaren 2023 en 2024. Dit beloopt een bedrag van ongeveer (€ 1.000,- + € 800,- + € 800,- x 2 huishoudens) € 5.200,- .

Dit betekent dat de totale kosten die met dit voorstel zijn gemoeid, ongeveer € 26.000,- (20.800 + 5.200) bedragen. De kosten die uit dit voorstel voortvloeien, kunnen naar verwachting worden opgevangen binnen het beschikbaar gestelde budget via de decentralisatieuitkering.

Communicatie

De beleidsregels worden via DROP bekend gemaakt. Via de gebruikelijke kanalen zal bekendheid worden gegeven aan de alleenverdienersproblematiek.

Om toekenning en betaling van de tegemoetkoming mogelijk te maken, moet een en ander worden ingericht in de systemen. Hier wordt momenteel aan gewerkt. We gaan ervan uit dat betaling van de tegemoetkoming 2025 in mei/juni 2025 kan plaatsvinden. Aanvragen bijzondere bijstand over de voorliggende periode 2023/2024 kunnen tot uiterlijk 1 oktober 2025 worden ingediend.

Via een raadsmemo wordt de raad geïnformeerd over de alleenverdienersproblematiek.

Huishoudens die op de lijst van de Belastingdienst voorkomen, worden allereerst per brief benaderd. Daarna zal telefonisch contact met hen worden opgenomen. Het communicatieproces hieromtrent wordt zo eenvoudig mogelijk ingericht.

Bijlagen

1. Beleidsregels Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek Gemeente Hollands Kroon
2. Document *Onderbouwing van de te maken beleidskeuzen in het kader van de implementatie van de Tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek*
3. Budgetten alleenverdienersproblematiek September circulaire september 2024
4. Memo raad alleenverdienersproblematiek